

مهندس محمد حسین متولی
مدیر انتشارات «الگو»

کتاب‌های آموزشی مناسب است. کنکور جدی‌ترین مانع تولید

گفت‌و گو از نصرالله دادار

اشاره

مؤسسه‌ی الگوی توسعه‌ی نمونه یکی از ناشران برگزیده‌ی جشنواره‌ی رشد و طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی است. این مؤسسه از سال تحصیلی ۱۳۸۳-۸۴ آغاز به کار کرده و تاکنون توانسته است، ده‌ها جلد کتاب آموزشی تقدیم جامعه‌ی علمی ایران کند.

با آقای مهندس محمد حسین متولی، مدیرعامل این مؤسسه، گفت‌و گویی درباره‌ی مشکلات و مسائل نشر کتاب‌های آموزشی، جشنواره‌ی رشد، نیازسنجی کتاب‌های آموزشی و ... انجام داده‌ایم که در ادامه از نظر شما می‌گذرد.

مؤسسه‌ی الگوی توسعه‌ی نمونه، چگونه و بر اساس چه نیازهایی تأسیس شده است؟

شروع رسمی کار انتشارات ما، از سال ۱۳۸۳ بوده که به طور جدی وارد تولید کتاب‌های آموزشی شدیم. هدف اصلی ما از ورود به این عرصه، به عنوان عده‌ای دبیر که کار آموزشی می‌کنند، وجود یک سلسله خلأهایی بود که در کتاب‌های آموزشی می‌دیدیم. کنکور و آزمون‌های سراسری دانشگاه‌ها، نیاز کاذبی را در سطح کتاب‌های آموزشی ایجاد کرده‌اند که باعث می‌شود، خانواده‌ها در انتخاب کتاب‌های مناسب دچار سردرگمی شوند و تا شناسایی کتاب‌های مناسب، هزینه‌ی زیادی را پرداخت کنند.

علت اصلی ورود ما به عرصه‌ی نشر، این بود که ما به دبیرستان انرژی اتمی منتسب بودیم و این دبیرستان بهترین قبولی‌ها را در المپیاد و کنکور در سطح کشور داشت. مردم از ما می‌خواستند که محتوای آموزشی‌مان را به نوعی صادر کنیم تا سایر دانش‌آموزان کشور هم از آن استفاده کنند. در شهرستان‌ها یا حتی خود تهران، افراد زیادی بودند که می‌خواستند به محتوای آموزشی که در

۲۷/۲۶۹۱۲۹

بهار و تابستان ۱۳۸۸

۷۸

مدرسه‌ی ما ارائه می‌شد، دست‌رسی پیدا کنند، ولی موفق نمی‌شدند؛ چون نیروهای انسانی ما محدود بود. دبیران و مدرسان ما بسیار معدودند و نمی‌توانند در مدارس زیادی تدریس کنند. بر این اساس تصمیم گرفتیم این مؤسسه‌ی انتشارات را تأسیس کنیم.

چه‌طور شد که به عنوان ناشر برگزیده انتخاب شدید؟

کتاب‌های آموزشی را که الان در بازار عرضه می‌شوند، می‌توان به دو دسته تقسیم کرد: یک دسته کتاب‌هایی هستند که در راستای کتاب درسی نوشته می‌شوند که ما این‌ها را کتاب‌های مصرفی می‌دانیم. این کتاب‌ها دچار مرور زمان می‌شوند. عمر بعضی از آن‌ها کمتر از یک سال است و با تغییر کتاب‌های درسی که آموزش و پرورش اعمال می‌کند، عمر آن‌ها هم به پایان می‌رسد و از چرخه خارج می‌شوند. کتاب‌های حل‌المسائل، راهنما، تست کنکور و ... از این نوع کتاب‌ها هستند.

ما کتاب‌هایی را تولید کردیم که روی مفاهیم کتاب‌های درسی تأکید می‌کنند و هدفشان تکمیل مفاهیم کتاب‌های درسی است و به‌خصوص برای بچه‌هایی مفیدند که می‌خواهند بیشتر از کتاب درسی، مطلب در اختیار داشته باشند

دسته‌ی دوم کتاب‌هایی هستند که در واقع مکمل کتاب‌های درسی محسوب می‌شوند. اغلب این کتاب‌ها مبحثی هستند و روی مفاهیم کتاب‌های درسی تأکید می‌کنند. به علاوه، ما آن‌ها را مصرفی نمی‌دانیم، چون خیلی از آن‌ها که سال‌های قبل منتشر شده‌اند و دیگر به چاپ نمی‌رسند در بازار خرید و فروش می‌شوند و بچه‌ها از آن‌ها استفاده می‌کنند. هدف ما در ورود به عرصه‌ی نشر، بیشتر تولید کتاب‌های گروه دوم بود.

ما کتاب‌هایی را تولید کردیم که روی مفاهیم کتاب‌های درسی تأکید می‌کنند و هدفشان تکمیل مفاهیم کتاب‌های درسی است و به‌خصوص برای بچه‌هایی مفیدند که می‌خواهند بیشتر از کتاب درسی، مطلب در اختیار داشته باشند. در جشنواره‌ی رشد همین کتاب‌های ما از طرف آموزش و پرورش برگزیده شدند. مثلاً کتاب «آنالیز ترکیبی» ما که برگزیده شد، الان چند سال است تجدید چاپ می‌شود و کوچک‌ترین تغییری در آن ایجاد نکرده‌ایم. دانش‌آموزان هم وقتی می‌خواهند آن را بخرند، حتی به سال چاپش نگاه نمی‌کنند. چون وابسته به کتاب درسی و تغییرات کتاب‌های درسی نیست. البته ما برای حضور در بازار مجبور شده‌ایم که کتاب‌های گروه اول را هم تولید کنیم. چون متأسفانه الان در بازار وضعیت به گونه‌ای است که نیاز به آن کتاب‌ها بیشتر احساس می‌شود و این کتاب‌ها بیشتر از کتاب‌های گروه دوم مورد استفاده قرار می‌گیرند. این به خاطر تبلیغات کاذب و در راستای کنکور و گزینش دانشگاه‌هاست.

کدام‌یک از کتاب‌هایی که تاکنون منتشر کرده‌اید، پر فروش تر بوده است؟

همین کتابی که در جشنواره‌ی رشد توانست جایزه بگیرد، «کتاب آنالیز ترکیبی» که در میان کتاب‌های مبحثی، جزو کتاب‌های موفق‌مان بوده است. هم‌چنین، کتاب «مفهوم ادبیات فارسی» و کتاب‌های فیزیک ما هم جزو کتاب‌های پر فروشمان هستند.

کتاب‌هایی را که ذکر کردید، در کتاب‌نامه‌ی رشد معرفی کرده‌اند؟

در سایت رشد بیشتر کتاب‌های ما معرفی شده‌اند، ولی کتاب‌نامه‌ی رشد را من ندیده‌ام.

به نظر شما، داوری مخاطبان کتاب‌های آموزشی و داوری داوران جشنواره‌ی رشد نسبت به کتاب‌ها یکسان است یا خیر؟

مخاطبان کتاب‌های آموزشی یک نوع ارزیابی می‌کنند و داوران جشنواره نوع دیگری. زاویه دید داوران جشنواره‌ی رشد با زاویه دید مخاطبان خیلی یکسان نیست. این در مورد همه‌ی ناشران است، ولی ما ناشری هستیم که یک مقدار مخاطبانمان خاص هستند. نظر مخاطبان کتاب‌های مؤسسه الگوی نمونه‌ی توسعه (انتشارات الگو) به نظر آموزش و پرورش نزدیک است؛ یعنی تفکرات و نوع معیارهایشان، تقریباً همان معیارهای آموزش و پرورش است.

چرا سلیقه‌ی شما با سلیقه‌ی ناشران دیگر متفاوت است؟

من فکر می‌کنم چون مخاطبانمان نسبت به مخاطبان ما عام‌ترند و آن‌ها بیشتر به دنبال کتاب‌های کنکور، حل المسائل، کتاب کار و مانند این‌ها هستند. ما اصلاً این‌گونه کتاب‌ها را تولید نمی‌کنیم و هیچ‌وقت هم چنین کتاب‌هایی را تولید نخواهیم کرد. ما به دنبال فروش نیستیم و کتاب‌هایی که تولید می‌کنیم، دامنه‌ی وسیعی از دانش‌آموزان را در بر نمی‌گیرد. فروش ما سقفی دارد و می‌دانیم که در نهایت، دهک بالای دانش‌آموزی، بیشتر کتاب‌های ما را تهیه می‌کنند.

جشنواره چه باید انجام دهد وقتی که داوری‌اش با داوری مخاطبان متفاوت است؟

این یک پارادوکس است که نمی‌شود آن را کاری کرد. به نظر من، جشنواره حداکثر کاری را که می‌تواند، دارد انجام می‌دهد. مشکل ما مشکل گزینش دانشگاه‌هاست. ببینید معلم که سر کلاس درس می‌رود - من خودم معلم هستم و تدریس می‌کنم - به محض این‌که قدری از مطالب کنکوری فاصله می‌گیرد، بچه‌ها اعتراض می‌کنند. می‌گویند: مطلبی که شما می‌گویید در کنکور نیست و به درد ما نمی‌خورد، وقتی که می‌گویند به درد ما نمی‌خورد، منظورشان فقط کنکور است، در کتاب‌ها هم همین‌طور است. یعنی اگر ببینند مطلبی عنوان شده که یک مقدار از کنکور دور است، نسبت به کتاب نگاه منفی پیدا می‌کنند. این مشکل متأسفانه وجود دارد. مشکل سیاست دانشگاه‌ها و گزینش دانشجویست و باید آن را حل کرد.

الان کتاب پر فروش بازار کتابی است که هیچ‌کس تأیید نمی‌کند، حتی معلمی که آن را معرفی می‌کند، خودش آن را تأیید نمی‌کند و از تدریس آن اکراه دارد. ولی متأسفانه نیاز بازار است و نمی‌شود کاری کرد. اگر کسی بخواهد کنکور قبول شود، مجبور است چنین کتاب‌هایی را بخواند.

هدف جشنواره‌ی رشد این است که به نشر کتاب‌های آموزشی سامان بخشد. آیا موفق می‌شود؟

با وجود بحث کنکور، این کار تقریباً امکان‌پذیر نیست، چون نمی‌شود این‌ها را در کنار یکدیگر قرار داد. کنکور تکنیک است و ما به دنبال مفاهیم هستیم؛ این‌ها با هم متفاوت‌اند. و در حقیقت کار مناسب آموزشی این است که ما روی مفاهیم تأکید کنیم؛ در حالی که مفاهیم محدودند. پس

الان کتاب پر فروش بازار کتابی است که هیچ‌کس تأیید نمی‌کند حتی معلمی که آن را معرفی می‌کند، خودش آن را تأیید نمی‌کند و از تدریس آن اکراه دارد

وقتی می‌خواهیم ۵۵ سؤال جدید طرح کنیم، همه نمی‌توانند مفهومی باشند و مجبوریم یک مجموعه‌ی تکنیکی هم طرح کنیم.

درباره کتاب‌های دوره‌های راهنمایی و ابتدایی نظر شما چیست؟

فکر می‌کنم در دوره‌ی راهنمایی جای کار خیلی بیشتر است. اخیراً بحث این است که امتحان نهایی هم برداشته شود که در این صورت، فضا برای کار بازر می‌شود. برای دوره‌ی راهنمایی کتاب‌های مبحثی هندسه و جبر تولید می‌کنیم که در همین راستا هستند. من فکر می‌کنم برای دوره‌های پایین مثل راهنمایی، خیلی بهتر می‌شود این کار را کرد. حتی تا اول دبیرستان هم می‌شود خوب کار کرد، اما بیشتر از آن واقعا نمی‌شود. به محض این که بالاتر بیاید، کتاب شما به کنکور مقایسه می‌شود. اگر نزدیک به کنکور باشد، بازار آن را تأیید می‌کند و اگر نباشد، تأیید نمی‌شود. یعنی مبنای سنجش کنکور است. دبیران مدارس باید این نوع کتاب‌های مفهومی را پشتیبانی و در مدارس معرفی کنند تا این کتاب‌ها رونق یابند. معلمان هم متأسفانه خیلی از این کتاب‌ها حمایت نمی‌کنند. گاهی خود مدرسه‌ها کتاب‌های حل‌المسائل را سفارش می‌دهند. برای مثال، مدرسه‌ی ما می‌گوید ۸۰ کتاب حل‌المسائل دوم دبیرستان برای ما بفرستید. این خیلی برای یک مدرسه بد است که کتاب حل‌المسائل سفارش دهد.

به نظر شما کتاب‌های ترجمه شده را می‌شود در جشنواره مورد ارزیابی قرار داد؟

بله. الان کتاب‌های مرجعی در سطح دنیا تولید می‌شوند که کتاب‌های خیلی خوبی هستند و خود آموزش و پرورش کتاب‌هایش را تحت تأثیر آن‌ها تغییر می‌دهد. به نظرم کتاب‌های ریاضی ۱ و ۲ خیلی تحت اثر کتاب‌های خارجی هستند. من کتاب‌های کالیفرنیا را دیده‌ام. آن‌ها خیلی به کتاب‌های ما نزدیک هستند و به نظرم در تألیف کتاب‌های ما از آن‌ها استفاده کرده‌اند.

جایزه‌ی کتاب‌های ترجمه شده‌ی آموزشی را به چه کسی باید داد: ناشر یا مترجم؟

جایزه را باید به ناشر بدهند، زیرا این کار در راستای سیاست‌گذاری ناشر است. انتقادی که من به جشنواره داشتم همین بود که از ناشر اصلاً تقدیر نمی‌شود. کتاب خود ما که انتخاب شد، ما فقط دعوت شدیم و از مؤلف ما تقدیر شد. در حالی که این توفیق به خاطر سیاست‌گذاری ناشر است. ما وقتی از مؤلفی می‌خواهیم کتاب تألیف کند، سیاست نشر را به او می‌گوییم و از او می‌خواهیم، طبق شرایط معینی بنویسد. همین مؤلف برای ناشران دیگر هم کتاب نوشته است که مورد تأیید شما نیست. اگر کتابش در این‌جا نتیجه گرفته، به این دلیل است که در چارچوب سیاست‌های این مؤسسه کتاب نوشته است.

چه انتقاد دیگری از جشنواره دارید؟

فکر می‌کنم سطح داوری‌ها هم قدری سلیقه‌ای است. به نظر من، در این داوری‌ها ناشران

هم باید نماینده داشته باشند.

ناشران یک نماینده در هیئت داورى دارند.

یک نماینده برای انتخاب کتاب نیست و باید از مقدار ناشران بیشتری استفاده شود. حتی در تألیف کتاب‌های درسی و شورای سیاست‌گذاری تألیف کتب درسی، ناشران باید نماینده داشته باشند. من الان بعضی از کتاب‌های درسی، مثل ریاضی ۲ را کتاب‌های مناسبی نمی‌دانم. این باعث می‌شود، مدارس کتاب‌های آموزش و پرورش را طرد کنند و کتاب‌های غیر درسی و یا کتاب‌هایی که خیلی مناسب نیستند، جای این کتاب‌ها را در مدارس بگیرند.

شما برای انتشار کتاب‌هایتان، قبل از انتشار کتاب، نیازسنجی می‌کنید؟

بله. با مدارس خوب بسیاری در تهران در ارتباط هستیم و قبل از تولید کتاب، از طریق مشاوران و دبیران ارزیابی می‌کنیم که آیا تولید کتابی با این مشخصات مناسب است یا نه. اگر مناسب باشد و مشاوران تأیید کنند، کتاب را تهیه و چاپ می‌کنیم؛ چون نگاه ما بیشتر «مشاور محور» است.

چگونه نیازسنجی می‌کنید؟

ما بیشتر کارهایمان را به روش میدانی انجام می‌دهیم. فرمی را به مدارس می‌فرستیم و از بچه‌ها نظرسنجی می‌کنیم و نقاط ضعف کتاب‌ها را می‌گیریم و بر اساس نقاط ضعف آن کتاب‌ها، کتابمان را تولید می‌کنیم. مثلاً بچه‌ها می‌گویند ما در ریاضیات گسسته و نظریه‌ی اعداد مشکل داریم. بعد ما روی آن مبحث کار می‌کنیم.

یعنی هم از مشاور و هم از دانش‌آموز و هم از دبیران در این مورد سؤال می‌کنید؟

بله. اما پایه‌ی اصلی کار ما بر اساس مشاوره است. چون مشاور تمام جهات دانش‌آموز را می‌بیند. معلم فقط درس خودش را می‌بیند و دانش‌آموز هم متأسفانه با این تبلیغات خیلی بدی که بیرون وجود دارد، نمی‌تواند خیلی خوب تشخیص بدهد.

با معلم‌ها هم رابطه دارید؟

بله. صد در صد. ما اول نظر مشاوران را می‌پرسیم و بعد تأیید معلم را می‌گیریم. نظر دانش‌آموزان را درباره‌ی کتابمان، بعد از چاپ می‌گیریم. یعنی وقتی از کتاب استفاده کردند، از آن‌ها نظر خواهی می‌کنیم.

به‌طور کلی در زمینه‌ی نشر کتاب‌های آموزشی با چه مشکلاتی روبه‌رو هستید؟
مشکل اصلی کنکور است. آزمون سراسری متأسفانه اجازه نمی‌دهد، کاری را که می‌خواهیم انجام دهیم. مجبوریم کتاب‌هایمان را با آزمون‌ها هماهنگ کنیم که این معضل اصلی ماست.

مشکل بعدی ما تبلیغات بعضی از ناشران است. آن‌ها کتاب‌های سطحی پایین و نامرغوب تولید می‌کنند و با تبلیغات خیلی زیاد این کتاب‌ها را به فروش می‌رسانند و خانواده‌ها تا بخواهند تشخیص دهند که کتاب خوب نیست، هزینه‌ی زیادی را صرف کرده‌اند. مثلاً کتاب ریاضی ۲ که تألیف می‌شود، خیلی سریع به دست یک ناشر می‌رسد و این ناشر با تبلیغات تلویزیونی در سال اول صد هزار نسخه از کتابش را می‌فروشد. اما در سال دوم، فروش او به ۴۰ هزار نسخه می‌رسد. چرا؟ چون خانواده‌ها این کتاب را خریده‌اند و متوجه شده‌اند که مناسب نیست و سال بعد از آن استفاده نمی‌کنند.

اول
نظر مشاوران را
می‌پرسیم و بعد تأیید معلم
را می‌گیریم. نظر دانش‌آموزان
را درباره‌ی کتابمان، بعد از چاپ
می‌گیریم. یعنی وقتی از کتاب
استفاده کردند، از آن‌ها
نظرخواهی می‌کنیم

بخشی از مشکلات هم به وزارت آموزش و پرورش بر می‌گردد. من فکر می‌کنم گروه تألیف کتاب‌های درسی آموزش و پرورش شفاف عمل نمی‌کند. در نظام نیروی انسانی بالاخره امکان خروج اطلاعات هست و می‌شود آن اطلاعات را خارج کرد. من با آقای دکتر عالمی که صحبت می‌کردم ایشان گفت: ما خیلی بسته عمل می‌کنیم. گفتیم: بالاخره مطالب کتاب ریاضی ۱ شما، زودتر از آن‌چه می‌خواستیم از نظام ما خارج شد. گفت: به همین خاطر، دو نفر را اخراج کردیم. گفتیم: هر سال چند نفر را می‌خواهید اخراج کنید؟ باید نظام را اصلاح کنید. امسال می‌بینم ریاضی ۲ روی سایت آمده است. سه چهار روز بعد، یک ناشر تیزر تبلیغاتی پخش می‌کند. مگر می‌شود یک کتاب را سه روزه تألیف کرد؟ قطعاً توانسته آن کتاب را قبلاً تهیه کند.

چه مشکلات دیگری احساس می‌کنید در نشر کتاب‌های آموزشی وجود دارد؟

یک مشکل‌مان هم با وزارت فرهنگ و ارشاد است. وزارت ارشاد روی کتاب‌های آموزشی حساسیت چندانی نشان نمی‌دهد و به همه‌ی کتاب‌ها مجوز چاپ می‌دهد. در بخش ممیزی، فقط مسائل سیاسی را وارسی می‌کنند. اگر ببیند کتاب آموزشی بحث سیاسی ندارند، خیلی راحت به آن مجوز می‌دهند. الان متأسفانه هر کتابی توانسته است وارد بازار شود و خانواده‌ها هم خیلی نمی‌توانند تشخیص دهند چه کتابی خوب است و چه کتابی بد. فکر می‌کنم این‌ها عمده مشکلات ما هستند. اما اگر آموزش و پرورش خوب سیاست‌گذاری کند، می‌تواند خیلی از این مشکلات را برطرف سازد.

آموزش و پرورش برای حمایت از کتاب‌های خوب چه می‌تواند انجام دهد؟

یک راه این است که ما به دبیران کتاب‌های خوب را بشناسانیم و بخواهیم کتاب‌های خوب را در مدرسه معرفی و حمایت کنند تا قدری جو دانش‌آموز سالاری از مدرسه خارج شود.

والدین اجازه نمی‌دهند، چون سرنوشت فرزندانشان در کنکور تعیین می‌شود.

من باید به نکته‌ی مهمی در این‌جا اشاره کنم. اتفاقاً بچه‌هایی که بیشتر روی مفاهیم کتاب‌های پایه کار می‌کنند، در کنکور موفق‌ترند. چرا بچه‌های ما در دبیرستان انرژی اتمی موفق‌ترند؟ ما در کنکور، در کشور اول هستیم. ۶۰ تا دانش‌آموز داریم. از این ۶۰ دانش‌آموز، ۳۰ نفر به دانشگاه شریف و بقیه هم به بهترین دانشگاه می‌روند. در حقیقت بهترین قبولی‌ها متعلق به دبیرستان انرژی اتمی است.

علت موفقیت ما این است که ما نقش المپیاد را در سال‌های اول، دوم و سوم خیلی پر رنگ می‌کنیم و در واقع به اسم المپیاد به بچه‌ها خوراک می‌دهیم. ما بچه‌ها را تشویق می‌کنیم تا وارد بحث المپیاد شوند و کتاب‌های مفهومی را به عنوان خوراک به آن‌ها می‌دهیم. علت موفقیت آن‌ها این کارهای پایه‌ای است که رویشان انجام شده است، نه تست‌های کنکور. در حالی که اگر از سال اول فقط تست کار می‌کردیم، در کنکور هم نتیجه نمی‌گرفتیم.

یعنی هم خانواده‌ها و هم معلمان باید نسبت به این قضیه توجیه شوند؟

بله. ما معلمان را توجیه کرده‌ایم و به نظرم، آموزش و پرورش هم می‌تواند این کار را انجام دهد و بحث المپیاد را جدی بگیرد. می‌تواند در سطح کشور آزمون‌هایی برگزار کند و بچه‌ها را به این سمت بیاورد. پارسال آزمونی به اسم «کانگورو» به صورت آزمایشی برگزار شد که خیلی آزمون خوبی بود. اگر آزمون‌هایی مثل این در سطح کشور و در پایه‌های اول و دوم راهنمایی برگزار شوند که هدفشان درک مفاهیم کتاب مطالب آموزشی باشد، کتاب‌های مفهومی هم حمایت می‌شوند. دانش‌آموز به واسطه‌ی شرکت در این آزمون‌ها، کتاب‌های مفهومی و مبحثی را که خارج از بحث کنکور هستند، مطالعه می‌کند. به نظر من، این موضوع باید گسترش یابد فقط به المپیاد محدود نباشد و آزمون‌های دیگری هم وجود داشته باشند.

طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی، در جهت ترویج کتاب‌های آموزشی مناسب، سایت دارد و کتاب‌نامه و مجله منتشر می‌کند. به نظر شما چه کارهای دیگری می‌توان انجام داد؟

یک مشکل اساسی این است که دسترسی دانش‌آموزان به کتاب‌های نامناسب خیلی آسان است. من گاهی سر کلاس به بچه‌ها می‌گویم که فلان کتاب خوب نیست و کسی آن را نبرد. اما هفته‌ی بعد، بعضی از دانش‌آموزان آن را خریده‌اند و حتی سؤال هم از آن می‌پرسند. چون دسترسی دانش‌آموز به این کتاب‌ها خیلی آسان است. پس دانش‌آموز فقط تحت‌تأثیر ما و شما نیست، تحت‌تأثیر دوستان، محیط پیرامون مثل اقوام، دانش‌آموزان پایه‌های بالاتر و یا تبلیغات تلویزیون هم هست. تلویزیون را روشن می‌کند و مثلاً رتبه‌ی دوم کنکور می‌گوید: من کتاب فیزیک الگو را خوانده‌ام. دانش‌آموزان تحت‌تأثیر این جو هستند.

بنابراین، اگر شما کتاب‌نامه به او بدهید، حتی شخصاً به تلویزیون ببینید تا اعلام کنید که مثلاً کتاب ریاضی ۲ خوب است، باز هم بچه‌ها کتاب‌های دیگر را می‌خرند و ممکن است حتی کتاب شما را نخرند؛ چون تبلیغات بیرونی خیلی بیشتر است. دانش‌آموز می‌گوید: رتبه‌ی چهارم کنکور گفته است این کتاب را بخور، چرا باید حرف شما را گوش کنم؟ باید حرف

رتبه‌ی چهارم را گوش کنم. اصلاً شاید شما غرض دارید که این کتاب را معرفی نمی‌کنید. این نگاه‌ها باعث می‌شوند که کار سامان‌بخشی خیلی سخت باشد.

فکر می‌کنم اکنون سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی حدود ۱۰ سال می‌گذرد. طی این ۱۰ سال، شما نتوانسته‌اید فهرستی ارائه کنید و خیلی شفاف بگویید این کتاب‌ها را تهیه کنید. چون اگر فهرستی اعلام کنید و دانش‌آموز و بازار از آن حمایت نکنند، امکان دارد اعتبار طرح شکسته شود. بنابراین کار بسیار سختی است. فکر می‌کنم در این بحث ارتباط شما با ناشران باید خیلی بیشتر شود. لازم است، ناشران کتاب‌های مورد قبول تشویق شوند، دبیران این نوع کتاب‌ها را بیشتر تأیید کنند، و آزمون‌هایی برگزار شوند که بچه‌ها را به تهیه‌ی این‌گونه کتاب‌ها تشویق کنند. از طرف دیگر، معیارهای خود شما مبهم است. مثلاً در مورد کتاب خود ما هم که انتخاب شد، به ما نگفتند بر اساس چه معیاری انتخاب شده است. خیلی کلی به ما گفتند. یعنی اگر من الان بخواهم کتاب درسی دیگری را تولید کنم، نمی‌دانم با معیارهای شما هم‌خوانی دارد یا ندارد.

یک مشکل
اساسی این است که
دست‌رسی دانش‌آموزان
به کتاب‌های نامناسب خیلی
آسان است

معیارهای جشنواره اعلام نشده است؟

خیر. به ما نگفتند با چه معیاری کتاب شما را انتخاب کردیم.

معیارها روی سایت هم نبود؟

اگر هم بوده، اطلاع‌رسانی فراگیر نبوده است که ما متوجه شویم معیارها چیست. من به واسطه‌ی ارتباطاتی که داشتم، می‌دانستم تفکر طرح سامان‌بخشی چیست، والا اطلاع‌رسانی آن چندان فراگیر نبود.

به نظر شما طرح سامان‌بخشی تا به حال چه قدر موفق بوده است؟

به نظر من خیلی اثر نداشته است.

فرقی بین بودن و نبودن طرح سامان‌بخشی نیست؟

گزارش و سندی انتشار نیافته که بفهمیم طرح سامان‌بخشی در این ۱۰ سال چه کرده است. عملکرد آن خیلی مشخص نیست. فقط کتابچه‌ای تهیه کرده بودند که آن هم خیلی کلی بود و خب در اختیار همه‌ی ناشران قرار نگرفت. من شخصاً احساس می‌کنم که کار خاصی انجام نشده است و اگر شده، اجرایی و یا در دسترس نیست.

چه انتظاری از دبیرخانه‌ی سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی و یا جشنواره دارید؟

ارتباط خود را با ناشران بیشتر کند و جلسات مشترک بیشتری را برگزار کند. در جلساتی که شما می‌گذارید، فقط یک نماینده از ناشران آموزشی شرکت دارد، در صورتی که حداقل باید دو یا سه نماینده حضور داشته باشند تا ناشران با اهداف شما بیشتر آشنا شوند و اگر نظری دارند بتوانند به شما منتقل کنند. در مجموع، ارتباط بین ناشران و دفتر سامان‌بخشی خیلی ضعیف است. صرفاً

یک نماینده در جلسات شما حضور دارد که آن هم کار خاصی را دنبال نمی‌کند.

آیا برگزیده شدن شما، اثری روی فروش کتابتان داشت؟
نه.

به طور کلی داوری جشنواره را مناسب می‌دانید؟
نه. چون معیارهایشان خیلی سلیقه‌ای و مشخص است.

کتاب دیگری هم داشتید که حق بود انتخاب شود؟
بله. چون معیارها در مورد کتاب ما خیلی کلی بود و در مورد خیلی کتاب‌های دیگر هم صدق می‌کرد. چرا آن‌ها انتخاب نشدند؟

مثل چه کتابی؟
کتاب نظریه‌ی اعداد، کتاب مکانیک و کتاب المپیاد فیزیک.

نظراتان درباره‌ی کتاب‌هایی که به عنوان راهنما و معیارهای استاندارد از طرف طرح سامان بخشی منتشر شده، چیست؟
خیلی‌ها اصلاً در جریان نیستند که چنین کتاب‌هایی منتشر شده‌اند.

شما که در جریان بودید؟

بله، ما در جریان بودیم و از آن‌ها استفاده کردیم. من احساس می‌کنم این کتابچه‌ها به شرح و بسط بیشتری نیاز دارند و اگر نظرات بهتری روی آن‌ها اعمال شود، راهنماهای خوبی هستند. اما باید بیشتر معرفی شوند، چون خیلی‌ها آن‌ها را نمی‌شناسند و از بین ناشران، تعداد خیلی کمی می‌دانند که چنین راهنماهایی وجود دارند.

این کتابچه‌ها روی کیفیت کتاب‌ها اثر گزار است؟

برای کسی که دنبالش باشد بله. برای کسی که بخواهد کتابش را استاندارد کند، راهنمای خوبی است.

مجله رشد جوانه را دیده‌اید؟ به نظر شما، این مجله توانسته است در مسیر حمایت از کتاب‌های آموزشی مناسب، درست عمل کند؟

من فقط یک بار این نشریه را دیده‌ام. فکر می‌کنم تاکنون خیلی موفق نبوده است. چون ما تأثیری احساس نکرده‌ایم.

من احساس می‌کنم این کتابچه‌ها به شرح و بسط بیشتری نیاز دارند و اگر نظرات بهتری روی آن‌ها اعمال شود، راهنماهای خوبی هستند